

Referat 1. samling Akershus, 9.9.19

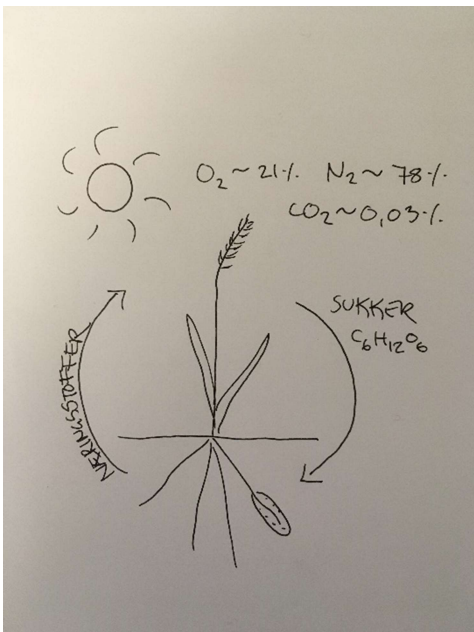
Kurset vi starter nå er en del av Dekomp, Desentralisert kompetanse utvikling, hvor skoler og høyskoler arbeider sammen for å utvikle skolene videre. Støtten kommer fra Fylkesmannen og kurset går over to år med 3 samlinger i hvert semester, til sammen 12 samlinger. Vi har ett års erfaring fra kurs for lærere i 7 skoler i Oslo. For skolene i Akershus kan Vitenparken bli et senter for læring, besøk med klasser og kurs slik som dette.

Linda, Kirsten og Mathias sa noe om sin bakgrunn og sitt arbeid. Vi tok en runde og fikk høre fra alle deltagerne fra Son, Rustad, Solberg og Brønnerud skole. Dessverre fikk vi vite etterpå at Nordby og Åsgård skole ikke hadde fått beskjed om endring av datoen for samlingen. De ble invitert til en egen samling, som ble holdt mandag 16.9.19.

Linda fortalte litt om skolehager som et satsningsområde i Norge og internasjonalt. I 2020 innføres tre prioriterte tverrfaglige temaer i skolen: demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling og folkehelse og livsmestring. I tillegg skal fagene bli mer praktiske og utforskende. Skolehagen kan etter vår mening bidra til praktisk og utforskende læring innenfor alle tre temaene. I en tid hvor internasjonale undersøkelser viser at matproduksjon spiller en avgjørende rolle for økologiske systemer og klima, bør hagebruk blir en uunnværlig arena for læring. FN oppfordrer til skolehager i alle land og har laget en håndbok med eksempler for å inspirere flere: «[Setting up and running a school garden](#)».

Linda snakket dessuten om perspektiver på globale miljøutfordringer. Skolehage er en måte å gi elevene ferdigheter for en bedre verden. Det ble fremhevet at landbruket sitter med mye av løsningen på utfordringene særlig knyttet til forurensning, arealbruk, biologisk mangfold, helse/fedme etc. Der blir snakket mye om klima, men rapporter fra FN antyder at på kort sikt er de største utfordringene knyttet til nettopp tap av biologisk mangfold og ødeleggelse av leveområder. Alt dette er knyttet til landbruk og dermed skolehage.

Mathias fortalte litt fra «Haver til Maver»-bevegelsen i Danmark og hvordan skolehagene har spredt seg i de senere år. Han delte ut en kopi av deres arbeid med å [integre fag i skolehagearbeid](#). Vi snakket

dessuten om viktigheten av å lage planer og sette skolehagen i et system slik at arbeidet kan videreføres og gjøres tilgjengelig for andre lærere som blir interessert. Permen fra Son skole ble vist frem som et godt eksempel på dette.

Kirsten fortalte om viktigheten av å gi barn tilgang på naturopplevelser og betydningen hagen kan ha for å forstå klima og miljøspørsmål.

Vi så på og kjente på tre typer jord som Linda hadde med seg. En jord var mørkbrun i farge, løs og relativt lett med god grynstruktur (avrundet små klumper). Den andre var lysere (mot grå), tett og tung og besto av større klumper. Begge jordprøver kom fra samme område på Bygdøy, innenfor to meter fra hverandre. Den første kommer fra hagen som har blitt drevet med bruk av kompost i ca. 10 år,

den andre fra åkeren ved siden av som er også dyrket økologisk, men med store maskiner og gylle som blir sprøyte ned i jorden flere ganger i løpet av vekstsesongen. Mineralsk definert er begge to leirjord, men forskjell i behandling betyr store forskjeller i liv og struktur i jorden. Vi oppfordret skolene til å bruke jorden rundt skolen til skolehage der hvor det er mulig. Skolehager må ikke være bare pallekarmer.

Den tredje jordtypen fikk deltagerne ta i og gjette hvor den kom fra. I motsetning til de første to som var tyngre og fastere, var denne lett og luftig, men også mørkbrun i fargen. Linda fortalte at dette var et resultat av løvkompostering. Den største delen er organisk material, ikke mineralsk. Ved å samle løv om høsten og lage en stor haug med litt jord innimellom kan man lage egen såjord uten torv. Opptak av torv må begrenses på grunn av den viktige flora og fauna som finnes i myrområder, men også fordi myrer regulerer vannhusholdning i jorden. Når torv tas opp, kommer luften til og torv brytes ned. Det resulterende CO₂-utslipp er en av de mest alvorlige kilder til økt karbon i luften. Løvkompost er fiberrik og næringsfattig, akkurat det som små planter, med deres matpakke i frøet, trenger til oppal.

I forbindelse med gjennomgang av jord og hva og jord er, snakket vi om viktigheten av å holde jorden mest mulig dekket av planter og hvordan planter bidrar til å forbedre jordstruktur og bygge humus. Prinsippene for figuren over ble forklart. Vi snakket kort om hvordan planten selv bidrar med å bringe karbohydrater ned i jordsmonnet til organismer som lever der. I denne forbindelsen ble det nevnt viktigheten av å danne en grønn bro, slik at jorden ligger minst mulig bar. Dette ble videre understreket i den praktiske øvelsen ute.

Vi gikk ut og kikket på redskaper. Redskapene fra Burgeon and Ball ble anbefalt (Vien Compagniet) fordi de er sterke, finnes i barnestørrelser og har 5 års garanti. Vi snakket dessuten om hagebruk som et håndverk og viktigheten av gode redskaper som elevene motiveres til å passe på. Vi snakket dessuten om viktigheten av riktig kroppsbruk og om å gjøre elevene bevisst på det.

Kirsten viste oss årets hage og fortalte litt om hvordan den ble til, hvordan den brukes og hva som har gått bra og mindre bra i årets sesong. Det var i utgangspunktet lite jord i området rundt drivhuset, men Vitenparken har lagt på og brukt mye kompostjord for å lage opphøyete senger å dyrke i.

Vi gikk ned til staudehagen hvor vi skal begynne å anlegge en skolehage sammen med deltagerne. Vi tok ut ugress, løsnet med gravegreip, jevnet jorda med metallriver og sådde en vintergrønnblanding som inkluderte vintervikke, fôrreddik, honningurt og raigrass. Frøene ble innarbeidet i jorden med river.

Ugresset ble trukket opp til drivhuset på presenning og venter på at vi lager kompost på neste samling!

